

К.е.н. Гаврилко Т.О., Бірюк В.С.

Національний авіаційний університет, Україна

Фінансові інновації в Україні: перспективи співпраці з GFIN

Фундатором теорії інновацій та інноваційної теорії економічного розвитку вважається австрійський економіст Й.Шумпетер, яким на початку ХХ століття вперше було застосовано термін «інновація». Сутність інновації (нововведення) Й.Шумпетером трактувалась як нова комбінація ресурсів (продуктивних сил), впровадження якої приводить до задоволення нових потреб.

Щодо фінансових інновацій – це виникнення нових ідей або вдосконалення (комбінація) існуючих, які мають на меті збільшення прибутковості або зниження ступеня ризику при здійсненні фінансових операцій та реалізуються у формі фінансового продукту чи технології [1, с. 4].

На сьогодні інноваційний розвиток є ключовою умовою стабільності та ефективної життєдіяльності суспільства, досягнення ним глобально-конкурентного успіху [2, с. 7].

За інформацією Укрінформ, Україна займає 45 місце в Глобальному рейтингу інновацій з 131 країни [4]. В нашій країні існує доволі багато цікавих Fintech компаній та стартапів (наприклад, Moneyveo, Datagroup, WOG, Нова Пошта, IT.Integrator та ін.), але наразі повноцінна фінтех-екосистема на основі інноваційних фінансових сервісів та доступних цифрових послуг в Україні лише формується.

Національний банк України активно працює над створенням сприятливих умов для інтенсифікації процесів «дифузії» інновацій у фінансовому секторі; один із найважливіших кроків – приєднання до Глобальної мережі фінансових інновацій (Global financial innovation network, GFIN) [3].

До GFIN входять регулятори фінансових ринків та приватні компанії, що належать до фінтех-сфери (загалом більш, ніж шістдесят організацій); мета

створення GFIN – забезпечення ефективного способу взаємодії інноваційних фірм з регуляторними органами, створення можливостей набуття досвіду та одержання експертної допомоги при формуванні регуляторних «пісочниць»[5].

«Пісочниця» (Sandbox) – це поняття, що позначає можливість виходу стартапів на ринок, для того щоб протестувати свої ідеї, проекти на реальному ринку з реальними споживачами. Завдяки пісочницям компанії не повинні отримувати дозвільні документи і втрачати час на бюрократію.

На початку 2018 року Орган фінансової поведінки Великобританії – Financial Conduct Authority (“FCA”) провів консультації щодо ідеї створення "глобальної пісочниці" у відповідь на те, що регулятори у всьому світі повинні адаптуватися до темпів інновацій та технологічних змін. У той же час зростало число інноваційних фірм, пропозиції яких виходили за межі юрисдикції.

Основними цілями глобальної пісочниці є підтримка інноваційних фірм, які прагнуть перевірити ідеї в більш ніж одній юрисдикції, та сприяння координації та співпраці між регуляторними органами щодо ключових тенденцій, що виникають.

Оскільки ідея створення «глобальної пісочниці» еволюціонувала протягом 2018 року, виникло багато деталей, які потребували урахування, що привело до уточнення потенційної моделі функціонування. У серпні було досягнуто домовленості перейменувати ініціативу в Глобальну мережу фінансових інновацій, щоб краще відобразити ширший обсяг пропонованої діяльності, а також включити більш широке коло регуляторів, які не працювали в пісочниці, але бажали приєднатися до GFIN [8].

Ось як відзивається про Глобальну мережу фінансових інновацій Комісія з цінних паперів Онтаріо: «Ми віримо, що ця мережа допоможе нам продовжувати співпрацю з міжнародними партнерами для підтримки інновацій на глобальній основі». «Обмін знаннями та досвідом ринку через цю мережу допомагає нам йти в ногу з інноваційними технологіями, що трансформують наші ринки», - зазначає Гонконгська комісія з цінних паперів та ф'ючерсів.

Нижче наведено ключові досягнення, які лягли в основу створення GFIN, та деякі ключові етапи з першого року роботи (рис.1).

Рис.1. Перший рік GFIN. Хронологія та огляд діяльності

Джерело: розробка авторів на основі [8].

Проте на початку діяльності GFIN виникли також і проблеми, пов'язані, наприклад, з відсутністю чіткого розуміння фірмами-заявниками повноважень регуляторних органів. Без централізованої інформації про регуляторів GFIN фірмам було незрозуміло, до яких регуляторів вони повинні звертатися. Непорозуміння, пов'язані з повноваженнями, призвели до марних зусиль щодо

деяких додатків, де регуляторні органи не мали нагляду за запропонованою заявником діяльністю [7]. Мережа змогла вирішити цю проблему завдяки створенню єдиного механізму комунікації з ринком через запуск веб-сайту GFIN.

У період пандемії Глобальна мережа фінансових інновацій зацікавлена у врахуванні досвіду фірм, які розробили або розробляють фінансові продукти або послуги, що допоможуть людям для боротьби з наслідками спалаху COVID-19. Це можуть бути пропозиції FinTech або інструменти RegTech / SupTech для підтримки фірм або регуляторних органів з поданням звітності чи наглядом [6].

В цілому можемо зробити висновки, що участь у мережі відкриває такі перспективи перед Національним банком і, відповідно, перед Україною:

- можливість доступу до інформаційної бази та аналітичних звітів регуляторів провідних країн світу;
- ознайомлення зі світовими практиками формування концепції регуляторної «пісочниці» та етапами її ефективного запровадження;
- аналіз досвіду регуляторів зарубіжних країн щодо раціональних форм взаємодії з бізнес-структурами в сфері фінансових інновацій.

Переваги співпраці у мережі повинні бути гармонізовані із послідовними діями НБУ щодо удосконалення та забезпечення сталого характеру взаємовідношень регулятора із суб'єктами фінтех - середовища.

Література:

1. Белінська Г. В. Ринок фінансових інновацій: сутність, особливості та передумови створення / Г. В. Белінська - Наукові праці НДФІ, 2016. – 13 с. (file:///C:/Users/Admin/Contacts/Downloads/Npndfi_2016_1_11.pdf)
2. Гулей А. І. Фінансові інновації як чинники конкурентоспроможності країни / А. І. Гулей - Наукові праці МАУП, 2013, вип. 1(36), с. 130–137 (file:///C:/Users/Admin/Contacts/Downloads/Npmaup_2013_1_24.pdf)
3. Національний банк України приєднався до Глобальної мережі фінансових інновацій [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-priyednavsya-do-globalnoyi-mereji-finansovih-innovatsiy>

4. Україна – на 45 місці у Глобальному рейтингу інновацій [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3092201-ukraina-na-45-misci-u-globalnomu-rejtingu-innovacij.html>

5. About - GFIN [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.thegfin.com/about>

6. GFIN COVID-19 Response [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.thegfin.com/covid19>

7. GFIN Cross-border testing - lessons learned [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://static1.squarespace.com/static/5db7cdf53d173c0e010e8f68/t/5e1ef8c3c7a87d3abb5c7bc6/1579088083585/GFIN+CBT+Pilot+lessons+Learned+publication+09012020+-+FINAL.pdf>

8. GFIN One Year On Report [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://static1.squarespace.com/static/5db7cdf53d173c0e010e8f68/t/5dbfaaca6b4e151deddc42ae/1572842207667/GFIN-One-year-on-FINAL-20190612+%28CLEAN+VERSION%29.pdf>